

آبونه شرائطی : هریر ایچون
سنه لکی (۲۷۵) آلتی آیلنی
(۱۵۰) ممالک اجنیه ایچون
سنه لکی ۳۲۵ غروشد.

نسخه سی ۵ غروشد .
ایکی نسخه برآراده
(۱۰) غروشد
سنه لکی ۵۲ عدد .

اداره خانه : باب عالی جاده سنده
رشید افندی خاندیه

اخطارات
آبونه بدلی پشیندر .

مسلكه موافق آثار مع المنونیه
قبول اوانور . درج ایدله یین
یازیر اعاده اولماز .

والله یهدی من یشاء الی صراط مستقیم

باش محرر
محمد عاکف

صاحب و مدیر
اشرف ادیب

اتبعون اهدکم سبیل ارشاد

تذکره

آدره سن تبدیلینده آریجه
۵ غروش کوندرالمیدر .

مکتوبلرک امضاری واضح
واوقوناقلی اولسی و آبونه
صره نومروسی بحتوی
بولونسی لازمدر

ممالک اجنیه ایچون آبونه
اولانلرک آدرس لرینگ
فرانسزجه یازلسی رجا اولنور .

پاره کوندردلیکی زمان نهیه
داثر اولدینی بیلدیرلسی
رجا اولنور

مدنیت حاضره سنک صنایع محصولی دکل، بلکه اوجهان دیکرک بوتون بنیه سنی، حتی جکرینک التهابلرینی، بوبره کلرینک جریحه لرینی، باغیر صاقلرینک پسلکنی... آلمقدن قورقابه جغز وچکینه به جکزه، غربک «اخلاق سزلغندن» می قورقوروز؟ هانکی اخلاقزک ضرر کوره جکندن قورقورق. هانکی اخلاق وهانکی شرق؟ بز او اخلاق تلین و او شرق انکار ایتلی یز...»

بالطبع بوسوزلر حاصیقلامه لرندن باشقه برشی دکلدر. زواللی خسته، ملتک اخلاقی، هرشیئی تلین وانکار ایدیور؛ غربک باغیر صاقلرینده کی نسنه لری بیله آلیور. بو (ک.) امضالی ذات هرکیم ایسه غرب پرستلکده اقصای مراتبه واصل اولمشدر. بوکا: عافیتله، کیفکه باق! دیمکدن ماشقه رشیه حاجت یوقدر.

* *

(ایلری) غزته سی بر مقاله سنده دییورکه:

«بزم آرزومز قانونلری، حکومتی، دولتمز و سوبه اجتماعه مزی عصریلشدیرمک، غربیلشدیرمقدن عبارتدر. (لایق) دیمک دینسزک دیمک دکلدر. حکومت ایشلرینه دینی مداخله ایتدیرمک دیمکدر. دین باشقه، حکومت باشقه در. دین ایمانه، اداره حکومت ایسه فن وعقله محتاجدر. لایقتر (اللهه عائد اولانی اللهه ودولته عائد اولانی دولته ویرمک) طرفدار-یدرل.»

غربیللاشمق طرفدارلرینک اک اساسلی غایه لری اولوب بر چوق سنلردن بری درلو درلو شکلر و کسوملر آلتنده تحقنه چالیشدقلری دین ایله دولته تفریقی دستورینی ده و واضح صورتده کورمک ایچون بو کونلرده انقروده مطبوعات واستخبارات مطبعه سنده باصیلوب مبعوثلره و دیگر بعض محللره مجاناً طاغیتلان ضیا کوك آب بکک (اوجاقلیلره ارمغان: تورکیلیکک اساسلری) نامنده کی کتابنک (حقوقی تورکیلیک) بحثنه مراجعت ایتک اقتضا ایدر. اتحاد وترقینک مرکز عمومی اعضاسندن اولوب اتحاد وترقینک سیاست اجتماعه سنده مهم روللر ایفا ایتش اولان ضیا کوك آب بکک یکی نشر اولونان بو کتابنده دینیلورکه:

«حقوقی تورکیلیکک غایه سی، تورکیاده عصری برحقوق وجوده کتیرمکدر. بو عصرک ملتلی آراسنه کچه بیلک ایچون اک اساسلی شرط، ملی حقوقک بوتون شبه لرینی (ته او قراسی) و (قله ریقایلزم) بقیه لرندن بوسبوتون قورتارمقدن. (ته او قراسی): قانونلرک، اللهک بر یوزنده کولکلری عید اولونان خلیفه لر وساطتله طرفندن یاییده سی دیمکدر. (قله ریقایلزم) ایسه: اساساً الله طرفندن وضع ایدیلدیکی ادعا اولونان عنمنه لک لایتغیر قانونلرعد اولونه رق اللهک ترجاملری اعتبار اولونان روحانیلر طرفندن تفسیر ایدیلیدر...»

قرون وسطا دولترینک بویکی علامت میزه سنندن تمامیه قورتولش اولان دولتلره (عصری دولت) نامی ویریلر.

عصری دولتلرده اولاکرک قانون پایق و کرک مملکتی اداره ایتک صلاحیتلری دوغروندن دوغری به ملته عائددر. ملتک بو صلاحیتنی تحدید و تقیید ایدمک هیج بر مقام، هیج بر عنعنه و هیج بر حق یوقدر...»

حقوقی تورکیلیکک برنجی غایه سی، عصری بر دولت وجوده کتیرمک اولدینی کی... اوچنچی غایه سی ده بر (عصری عائله) وجوده کتیرمکدر.

دکلی؟ بو احوال بشری مفکوره لرندن کنندی آزاد ایدن عناصر آره سنده مجادلات واقعه تک وقوعه سببیت ویرمکده و بناء علیه سبی ایله سرمایه آره سنده نهایتسز بر حرب اقتصادی وقوع بولمقدن در. چونکه ثروت و اقتدار حرصنک حدودی یوقدر. بوتلر صوکنه قدر قیصقانچلق و شبهه بی بسله مکده دوام ایدمک و نهایت آتی بر مصیبت ویاخود روحی بر تجدد ایله بر نهایت واره جقدر.

مطبوعات:

غربیللاشمق مناقشه لری

مرتبلرک غره وی ختام بولوبده غزته لر اسکیسی کی چیمه به باشلانجه غربیللاشمق مسئله سی حقنده مختلف مقاله لر انتشار ایتدی. ملتیزک حیات دینی و اجتماعیه سنه تعلق ایدن بومسنه حقنده کی نشریاتی کمال اهمیتله تعقیب ایتک مسلمانلر ایچون روظیفه اصلیه در. غربیللاشمق طرفدارلری اولانلر مقصدلرینی آرتیق کیزلهمه به لزوم کورمه یه رک آچیه ن آچیه اورت قومی به باشلا دیلر. ذاتاً ایشک کیزی قاباقلی بری یوقیا. یاپیلان شیرل اورتده. طوندیغمز یولک منتهاسی ده کورولمور دکل. ملتک حیات اجتماعیه اسلامیه سنه قارشی بوقدر علنی و شدید برخصومت اعلانی مطبوعاتده ایلک دفعه کورولن بر حادثه در. دور سابقده ده اسلامدن اوزا قلاشمه حرکتلری واردی. فقط بو حرکت به کون خاطر و خیاله کله به جک درجه لرده برانکشافه مظهر اولدی غرب! اونو افسوسونکار شی ایش که بوتون چکدکارمز اوندن اولدینی حالده یسه اولی کنندیمزدن چوق سوسیور و اوکا قاووشمق ایچون هرشیئری فدا ایدیوروز. شایان شکراندرکه، بوخسته لق محدود بر طائفه منعصر اولوب ملت بو علتدن مصوندر. مع هذا بو، اوله برخسته لقدرکه تحفظ ایدیلدیکی تقدیرده هرطرفی بولاشدیرمق تهانکه بی وارد. تحفظ ایچون ده بوخسته لغک ماهیتی و اعراضنی ایجه بیلمک ایجاب ایدر. دینی و ملی هویتله بودرجه استخفاف اولورمی؟ دبیعه عصبیلشمکدن ایسه کال دقت و عبرتله اولنلرک سوزلرینی، فکرلرینی یابدقنرینی، یاباچقلرینی تدقیق ایتک، اوکره نلک ده فائده لیدر.

* *

(خبر) غزته سنده (ک.) امضالی بر باش مقاله ده دینیلورکه:

«اکر بز حقیقه تجدد دینیان افسونکار محبوبه به عاشق ایسه ک اولی بوتون موجودیتله آلمغه راضی اولمقدن باشقه چاره یوقدر. بو محبوبه نلک بوکون بیکارجه ناز و نغم ایچنده بو بودیکی و کزنندیکی بولوارلر غریبه در. یکی تورکیا اسکی فکرلره بایند اولاملیدر. مدنیت و تجددی بارجه بارجه آتی تجربه لرندن نه قدر ضرر کوردیکه زری ایضاح حاجت یوقدر. بز غربک مدنیتی آلیرکن بالکیز قایرقلرینک طرز انشالری، ماکنه لرینک صورت توزیعی، الحاصل

عصری دولتمد کی مساوات عمدہ سی ارککلہ قادیئک نکاحده ، طلاقده میرانده مسلکی و سیاسی حقدرده مساوی اولسنده استلزام ایدر . او حالده یکی عائلہ قانونی ایله انتخابات قانونی بواساسه استناداً یاییلمایدر .

خلاصه بوتون قانونلرمزده حریت ، مساواته و عدالتہ منافی نه قادر قاعدلر و ته اوقراسی ایله قلهریقالیزمه عائد نه قدر ایزل وارسه هپسنه نهایت ویرمک لازمدر . [۱]

ایشته اساس (پارولا) بودر . دیگر محررلر آلدقلمی بوبارولا دائره سنده حرکت ایدرلر . بونلر ، یامسلمانلانی بیلمیورلر ، دین اسلامی ده بوگونکی خرسیتیانلق کی بر دین ظن ایدیورلر ؛ یاخود عن قصد بویله یازیورلر . سوکرا ضیا کؤک آلپ بکک (الله طرفندن وضع ایدیلدیکی ادعا اولونان عنعنہلر) دن مقصدی نه اولدیغی ده آکلاشلیوریا؟ قرآن کریم . چونکه مسلمانلر آنحق قرآن کریمک الله طرفندن وضع اولوندیغه ایمان ایدرلر . (الله طرفندن کوندریلن) دییورده (الله طرفندن وضع ایدیلدیکی ادعا ایدیلن) دییور . و احکام منزله الهیه حقنده (عنعنہلر) دییور . نه بویوک استخفاف ! ایلری غرضتسک (الله عائد اولانی لله ، دولته عائد اولانی دولته ویره جکز) سوزی ایسه ایجلمده کی (الله عائد اولانی الله ، قیصره عائد اولانی قیصره ویر) دستور تیلیندن باشقه برشی دکل !

دین باشقه ، حکومت باشقه دییورلر . اما هانکی دین ؟ واقعا خرسیتیانلق دینی بویله در . فقط مسلمانلقدده بویله میدر ؟ مسلمانلر ، هجرت نبویهک ایلک کونندن اعتباراً حکومتی ، تشکیلاتی حاز ؛ معاهده عقد ایدر ، حزب ایدر ، صلح ایدر برعضویت دینه و سیاسی حالنده درلر . بو آنه قدر محفوظ قالان کتاب و سنت ، اعتقاد یا تمزی ، عبادات تمزی ، اخلاقیات تمزی ، قوانین اداریه مزی ، حاصلی اعمال ظاهره و باطنه مزی جامع اولوب سعادت دنیویه و اخرویه مز ایچون واجب الاتباع بیلدیکمز دستایردن متشکل و اجزاسی لاینفک برکدر . بر مسلمان اعتقادات اسلامیہ فی ناصیل حق طانیورسه ، عباداتی ناصیل لوجه الله یاییورسه محاسن اخلاقی ده ، شرع شریف دائره سنده کی آلیش ویریشی ده ، وظایف تابعیت و متبوعیتی ده اویله جه رضای باری فی تحصیل ایچون ایفا ایدر . . . سوء اخلاقدن اجتناب ایدرسه ، معاملا تهنده اکر یلکدن چکنیرسه ، آخره ظلمدن قاچینیرسه هپنهی التهی به مخالفت قورقوسنددر . هر مسلمان حالته ، درجه سنه کورده امر بالمعروف و نهی عن المنکر ایله مأموردر . احکام دینه ده نیجه بز یالکزتعالیم اعتقادیه ایله عباداتی آکلامایز . محاسن اخلاقی ده ، معاملات حقوقیه ایله اقامه حدود التهی ده بو مفهومه ادخال ایدرز .

سوکرا ، اسلامده روحانیت یوقدرکه روحانیلر ضنی اولسون هر کس شرع التهنده کی احکامی و سنی بتدیکی مرتبه ده اجرا ایله

مکلفدر ، امر و نهی التهنده مسئولدر . و بونده شاهک کدادن فرقی یوقدر . بو امتده نه لایخطی ، نه ده مقدس و غیر مسئول کیمسه یوقدر . اعتقاد مزجه اندیسی کرام بیله فعللرندن مسئولدرلر . (لا یسئل عما یفعل) یالکزل الله تعالادر . ماعداسی (و هم یسئلون) . داخلدر . ضیا کؤک آلپ بک (ته اوقراسی) فی تعریف ایدرکن (قرالار) کله سی برینه (خلفایی) اقامه ایتمش و او صورتله بر مغالطه یایمق ایسته مشدر . اوت ، عقائد خرسیتیانیه کوره او رؤسا ، تشریع و اجرا خصوصنده اللهمک و کبلی در . خلق کندیسنه اطاعت مجبوریتنده در . هیچ کیمسه ایچون اونی تخطئه ایتمک ، مناقشه به چکمک ، یاخود او امرینه مخالفتده بولونمق ممکن دکدر . زیرا اونلرک نظرنده سلطان الهی ، معصومدر . کندیسندن برشی سویلامز ، بوتون سویلیدیکی من عند اللهدر ؛ بناء علیه شریعتدر ، دیندر . ایشه خرسیتیانلرک (ته اوقراسی) دیدکلمی بودر . فقط مسلمانلقدده بویله میدر ؟ مسلمانلق بر خلیفه فی هیچ بر صورتله لایخطی کورمیدیکی کی کتابک ، سنتک نه تفسیری ، نه ده تعدیلی امتیازی و افراد بشردن برینک کناهی باغیشلامق ، یاخود کیمسہ فی دائره غفراندن قوغمق ، یاخود کیمسہ نک عقیده سی اوزرنده تحکم ایدم بیلیمک حققی اوکا بخش ایتمز . حق قاضیلرک موقعی اونک مقامندن دها یوکسکدر . چونکه ویردیلمی حکمی نه ابطال ، نه تعدیل ایتمک ، نه ده محکومی عفو ایتمک قدرتی دین کندیسنه ویرمش دکدر . اسلام خلیفه به یالکز شریعتک چیزدیکی احکام داخلنده اجرای عدلی امر ایتمش و حضور الهیده ناصیل مسئول ایسه بوتون مسلمانلره قارشیده کندیسنی اویله جه مسئول طوتمشدر . بناء علیه حقندن عدول ایتدیکی کی شریعتک تمین ایتدیکی شرائطه کوره کندیسنی خلغ ، یاخود قلل ایتمک جهلستک اوزرینه واجب اولور . آرتق خلیفه رسول اللهمک مسلمانلقدده کی موقعی بویله اولورسه رجال دینک موقعلری نه اولمق ایجاب ایدر ، دوشونولسون .

دین ایله حکومتک علاقہ سی قطع ایتمک ایسته یین ضیا کؤک آلپ بک و پیرولری دین اسلامی بیلمیورلرسه اوکره نمیدرلر . بز اونلرک اسلامی بیلمدکلمی هیچ ده ایثانه مایورز ؛ لمقصد و لغرض بویله سویلیدورلر . یوقسه بو قدر اعلان جهالت اوله ماز .

ضیا کؤک آلپ . بوتون قانونلرمزده ته اوقراسی ایله قلهریقالیزمه عائد نه قدر ایزل وارسه هپسنه نهایت ویرمک لازمدر ، دییور . تورکچیلرک حقوقی غایه سی اولمق اوزره بوتی کوستریور .

بوندن مقصدی طوغرودن طوغرویه (دین) دن باشقه برشی دکدر . لکن هر نه دنسه مقصدی بویله ایکی فرنک کله بیله افاده

ایتمی دها موافق کورممشدر . دینک حقوقی حیاتده کی ایزی بر (بحاله) دن عبارت قالمشدر . . . اونک ایچون شیمدی بوتون مهاجرات اوکا قارشیدر : نیچون دولتک قانون مدنیسی احکام فقهیه ایتمه

ایستون ؟ بیچون « الله طرفدن وضع ایدیلدیکی ادعا اولونان عنعنلر »
(یعنی قرآن کریم) لایتغیر قارن اولسون ؟ بیچون قانون تنظیم
ایدیلیرکن شریعت ایله مقید بولونولسون ؟ بوتون زورلری بو هرشیته
بر (عصری) کلهسی طاقیورلر . (عصری دولت) ، (عصری
عالمه) ، (عصری حقوق) .. ایشته ضیا کولک آلبک بودفعه (عصریلاک)ک
معنای لایینی ایضاح ایدیور ! ارککه قادینک (میرانده) مساوی
اولسونده حقوقی تورکیلاکک اوچنچی غایهسی اولق اوزره کوستریور .
بو ، آچیقندن آچینه تورکیلری نص قرآنی تعطیل ایتیه
دعوتدن باشقه برشی دکادر . (لذلکر مثل حظ الانین) آیت جلیلهسی
موجنجه میرانده قادینلرک نصف آلمسی حریت ، مساوات ، عدالت
منافی ایمش ! بناء علیه بوده قالدق جق !

(دینی تورکیلاک) مبشندده تورکیلرک تعقیب ایدیلرکی
عمده لری کوستریور : قرآن کریم تورکجه اوقونه جق ، عبادتورکجه
اوله جق ایمش ... (اخلاق تورکیلاک) مبشندده ایسه اسکی تورکک
حریت یسینی بت پرستلاک و شامانی مذهبی زماننده کی حریتلرینه رجوع
ایدیلرک ایمش !

« تورکیلرک قادینجی اولدق لری ، استقبالده تورک اخلاقک
اساسلارندن بریده (فمینیم) اوله جقنی ، اسکی تورکک بوکوزل
قاعده لری خاطر لاق و دیریلتمک لازم کلدیکنی ، سویلیور . بونلری هب
آیری آیری مقاله لردده موضوع بحث ایدیلرک . شیمدلاک یالکیزقید
ایله اکتفا ایدیورز .

« بلاقید بر شرط غریبک فضائل و مساویینی برلکده آلام دستورینی
وضع ایدن آغا اوغلی احمد بکک (وطن) غزنه سندن نشر اولونان
مقاله لرینه کله لم . آغا اوغلی ، احمد جودت بکک - مؤلارینه جواب ویریور .

« مادی و معنوی تجلیاتک کاهه سنده تورک منورلری قطعی صورتده شرق
ترک و غرب طوغرو توجه ایشلردر . ادبیات ساحه سنده کی الی آلتیش سنه لک
تکاملر ، موسیقیده کی جریانلر ، علم ، فن ، فلسفه ده جریانلر ، سیاسی ،
علی ، اجتماعی تمایللر ، خلاصه برزمره منوره نک معنوی اندیشه لری تشکیل
ایدن بوتون عواملده تورک منورلرینک شرقدن قطعی صورتده یوز چورهرک
غرب طوغرو توجه ایتدکاری بوکون انکار اولونماز بوقه در . بناء علیه غربیلاشمق
لرومی . نافه تلقین ایتک وظیفه سی بوزمره عائددر . »

« مادی و معنوی تجلیاتک کاهه سنده تورک منورلری قطعی صورتده شرق
ترک و غرب طوغرو توجه ایشلردر . ادبیات ساحه سنده کی الی آلتیش سنه لک
تکاملر ، موسیقیده کی جریانلر ، علم ، فن ، فلسفه ده جریانلر ، سیاسی ،
علی ، اجتماعی تمایللر ، خلاصه برزمره منوره نک معنوی اندیشه لری تشکیل
ایدن بوتون عواملده تورک منورلرینک شرقدن قطعی صورتده یوز چورهرک
غرب طوغرو توجه ایتدکاری بوکون انکار اولونماز بوقه در . بناء علیه غربیلاشمق
لرومی . نافه تلقین ایتک وظیفه سی بوزمره عائددر . »

« مادی و معنوی تجلیاتک کاهه سنده تورک منورلری قطعی صورتده شرق
ترک و غرب طوغرو توجه ایشلردر . ادبیات ساحه سنده کی الی آلتیش سنه لک
تکاملر ، موسیقیده کی جریانلر ، علم ، فن ، فلسفه ده جریانلر ، سیاسی ،
علی ، اجتماعی تمایللر ، خلاصه برزمره منوره نک معنوی اندیشه لری تشکیل
ایدن بوتون عواملده تورک منورلرینک شرقدن قطعی صورتده یوز چورهرک
غرب طوغرو توجه ایتدکاری بوکون انکار اولونماز بوقه در . بناء علیه غربیلاشمق
لرومی . نافه تلقین ایتک وظیفه سی بوزمره عائددر . »

« مادی و معنوی تجلیاتک کاهه سنده تورک منورلری قطعی صورتده شرق
ترک و غرب طوغرو توجه ایشلردر . ادبیات ساحه سنده کی الی آلتیش سنه لک
تکاملر ، موسیقیده کی جریانلر ، علم ، فن ، فلسفه ده جریانلر ، سیاسی ،
علی ، اجتماعی تمایللر ، خلاصه برزمره منوره نک معنوی اندیشه لری تشکیل
ایدن بوتون عواملده تورک منورلرینک شرقدن قطعی صورتده یوز چورهرک
غرب طوغرو توجه ایتدکاری بوکون انکار اولونماز بوقه در . بناء علیه غربیلاشمق
لرومی . نافه تلقین ایتک وظیفه سی بوزمره عائددر . »

ایشته هب عینی تقرات ! دوز طولاشیرلر ، یاقادینده ، یاجله ده
قرار قیلارلر . قادین مسئله سی استانبولده (غربیه) بکزه تدیلر . شیمدی
دینک حیات حقوقیه ده قالان صوک ایزی ده قالدیرمق ایسته یورلر .
باری (مجله) یه ایکیده بر تعرض ایدنلر اولی آکلایه سیلر ! مجله یه ،
یعنی احکام جلیله فقهیه یه اولو اورت بویه تعرض ایدیلرک توزیع
عدالت خصوصنده اونک نقصانلری ایضاح ایتک اقتضا ایتزمی ؟
فقط مقصد اودکل . دینک حیانه هیچ بر ایزی قالماسون .

بر طرفدن خلق جلیق ادعا ایدیور ، دیگر طرفدن خلقی کتدیکی
یولی تقدیردن عاجز شاشقین بر ازدحامدن عبارت عد ایدیور !

صوکرده تورک منورلرینک شرقدن قطعی صورتده یوز چورهرک
غرب طوغرو توجه ایتدکاری سویلیور . بوراسی حقیقه بویه در .

(اسلامدن) دیورده (شرقدن) دیور . نه دیرسه دیسون ، مقصد
معلومدر . منورلرک ملق ترک ایدرک ، ملتک تمایللرندن یوز چورهرک

اجنبی ملتک تمایللرینه توجه ایتمی سانکه ای می اولدی ؟ ملت ایله منور
طبقه نک آره سنه درین بر اوچوروم کریلدی . بو اوچوروم کوندن

کونه درینله شیور . منورلر خلقک حیاتی ، تمایللری بکنمه یور .
خاقده منورلرک طوتدینی یولک نه یول اولدیفنی کوریور ! نه او ،

اونک قولندن طومعه نه نزل ایدیور ، نه بریکی اوته کنک ارقه سندن
کیتمه یه . الحاصل بر وضعیت که فوضادن باشقه برشی دکل . منسوب

اولدینی ملتک تمایللرندن یوز چورهرک تقدیر دکل ، تعینیه مستحقدرلر .
* *

غربیلاشمق طرفدارلرینه قارشی اک بویوک مجادلرده بولونان
توحید افکار غزنه سیدر . ابوالضیازاده ولیدیک بوتون بونشریاته قارشی

دلیرانه و فضیلتکارانه مدافعانده بولویور . الله راضی اولسون . بوندن
طولای بوتون مسلمانلر کندیلرینه متشکدر .

فلسفه معلملرندن عثمان بکده (عننه و ترقی) عنوانیه توحید .
افکارده بر مقاله نشر ایتدیلر . عثمان بک دیورلرکه :

« آغا اوغلی احمد بک کوره ترقی پرور اولق ایچون عننه یی اولونق
ویقنی لازمدر . مجا احمد بک « بر ملت ملی عننه لرینه حرمت ایتلیمیدر ،

ایتلیمیدر ؟ » شکنده بر سوال سورولسه ناصل جواب ویرمک ؟ قوتله
طن ایدیورزکه : « ملی عننه و خصوص برسیجه صاحب اولیان ملتله یاشایمازلر . »

دییه جکدر بر مؤسسائده ماضینک بوتون تجربه لرینی دکل ، فقط ماضی
دولدیران عصرلرک مشترک برحله سی بولورز . عننه لرینه صادق قالان ملتله

عصرلردن بری بریکش معنوی بر قوته مالک اولدیلر ایچون اک بویوک
فلاکتلر اوکونده بیله مغلوب اولمازلر ... ایشته انکیز ملتی دنیانک اک عننه

پرست ، فقط عینی زمانده اک مدنی ، اک مترقی واک قوی برملتی ! ...
عننه یه مربوط قالدق طن ایدلیکی کبی ماضیه اسیر اولق دینک دکاد .

زیرا عنقه دوغان، یاشایان، اختیارلایان، اولن، فقط بومنوال اوزره دوام ایدن جانلی برشیدر. اوکا نه قادر فضلهمربوط اولورسوق حریمزده اوقادار قوتله حسن ایدرز.

عنقه وحریت یکدیگرینک ضدی دکل، بلکه بربرینک، متممی در. نه کیم اورویانک صوک ثریه متخصصلری، بونقطه یه فوق الماده اهیت عطف ایشلر وتریه سیستلرنده جوجنی عنقه یه تابع طوتماک واونده اعتیادلر وجوده کتیرمه نك چاره لرینی آراشلردر. جوجوق عنقه یه نه قادر ایی تمثیل ایدر، واونکله نه قادر فضلهم مشغول اولورسه اونی کندی حریتی، کندی اقبالی ایچون اوقادار ایی برآلت اتخاذ ایدم ییلیر. فرانسیز پداغوقلرندن «دوغا» دییورکه: «فردی شخصیت، عنقه، صرف واعتیادلرک سلطه سی آلتنده یاشامه محتاجدر. فردک حریتی عنقه واعتیادلرک حدودلری اوتیه سنده آرامق، جوق خطالی وتهلکلی بر تشبدر. فردینک احتوا ابتدکی عنقه کی مشترک عنصلر، اونک حریتنه برمانع دکل، بلکه برمبدأ اولور.»

ابوالفضلاراده ولید بک، بوهفته نشر استدکاری بر مقاله ایله غربیللاشمق طرفدارلرینک محجزلرینی اورتک ایچون قوباردقلری یایغره لری، یابدقلری معرفلری بک کوزل ایضاح ایتدیلر. اهمیتیه مبنی بومقاله یی عیناً نقل ایدیورز:

«زده (لیه رال) یکین زمره نك دینله طولاشدیردینی برادعا واردر. بوزمره نك متفکر و محرد قسی صیق صیق «بز لایق بر اداره تأسیس ایدم جکز، حکومتی دیندن آیره جفر. مملکتی، ملتی غربیللاشدیرم جفر، سویت اجتهامیه منری عصریلاشدیرم جفر، حالبوکه بزم بو آمال ترقیپورانه مزه محافظه کارل مانع اولویورلر، هر نه یه تشب ایتسه ک اوکزه جیقپورلر، دین قوتیه مساهیمزی هتیم براندیریورلر. حالبوکه بو اسکی قتالی، عنقه پرور، جاهل و متعصب کروه اولمسه مملکتک عرفاتی، سویت عرفاتی یوکسته جکز، شویله یاه جفر، بویله یاه جفر، فقط آه بومتعصبلر، آه بو حاجیلر، آه بوخواجهر...» بو ادمالک نه قدر حقیر، نه قدر اساسسز، نه قدر طفلانه اولدینی اثبات ایچون اوزون اوزادی یه دلیل اقامه سته حاجت یوقدر.

مملکتکده فی الحقیقه برمحافظه کاران سنلی واردر. بو صنف، حقیقت حالده اکثریتی تشکیل ایدر و حد ذاتنده غایت قوتلیدر. محافظه کارلر، مدنیت اسلامیته نك مدنیت غربیه یه جوق قانق اولدینی، مملکتکده حقیقی ترقینک مدنیت اسلامیته احکامنه افتنا ایله ممکن بولوندینی، عنعنات ملیه نك مقبول و مشرورلرینک همه حال محافظه سی لازم اولدینی، عنقه لریمزی بلا استثنای ترک و اممال ایدرسه ک بک قوتلی اولان خصائل ملیه منری، سجه منری، هر درلو مزایایمنی ده تماماً غائب ایدم جکز اعتقادنده درلر.

محافظه کارلر بو اجتهاده اولدقلرینه کوره بالطبع ترقیپور، (لیه رال)، (غریبی) وخصوصیه (لایق) ذواتک حیات اجتماعی منری غربیللاشدیرمق نامنه یابدقلری بدعتلردن، عصریشمک داعیه سیله بر قنیم قادین و ارککلریمزک هر کون برآز دها سجه لرندن، دیلنلندن، اخلاقلرندن غائب ایتلنلندن متأثر و لخنولدرلر. فقط بو تأثره رغماً محافظه کار و عنقه پرور صنفک لیه رالری طوتدقلری پاکش بولدن جویرمک ایچون هیچ بر مداخله لری، ممانعتلری یوقدر. بو صنفک بوتون یابدینی لیه رالره، اورویایی تقلید ایدم جکز دیه تورککی و مسلمانلنی کردابه سوروکله مکده اولدقلرینی سویله رک بوخطالردن واز یکمه لرینی توصیه ایتکدن والدن کلدیکی قدر خالصانه نصایحه بولونمقدن، بمضاده مناقشات قلبیه ایله حقیقتک تجلیسنه جالیشمقدن عبارتدر. محافظه کارلرک لیه رالغه قارشى بوتون مجادلانی بو طرزده ابدال مساعیه یه منحصر قالدیفنه کوره لایق و غریبی زمره نك عنقه پرور صنفک کندیلرینه متادیا موانع و مشکلات ایقاع ایلدقلری حقیقه کی ادعایى بالطبع تمامیه اصلسز و مناسزدر. اساساً محافظه کارلرک النده مجادله قلبیه و مناقشه لسانیه دن باشقه سلاح ده

یوقدر و اولسه ده یعنی ترقیپور یکین زمره نك اخلاق عمومی یی هر کون برآز دها ییقنه مصروف اولان تشبته یی بالفعل طوردر برقی قوتی ده اولسه بوزمانده بویله بر قوتک استعمال ایدیه میه جکی بدیدر. فکر جریالرنه قارشى یکانه سلاح، نه فکر قوتندن عبارتدر. لیه رالقی ایسه بر اجتهاددر و طبیعی هر اجتهاد کی محترمدر. یالکز بو اجتهاد و بالخاصه اونک شیمدی یه قدر تطبیق ایدیلن ایجاباتی بزم فکریمزجه جوق خطالیدر و جوق مضردر. بو مضراقی ازاله ایچون ایسه بر تک چاره واردر، که اوده طوتیلان یولک پاکشلفنی دلایل عقلیه و حق مسلمان اولدیفمزه کوره دلایل قلبیه ایله ده اثبات ایدم رک خلقی ارشاد و یقظادن عبارتدر. اوله غن ایدیورز، که شو صوک اون، اون بش سنه ظرفنده ده محافظه کارلرک، لیه رالغه قارشى مجادله سی هیچ بر وقت بوداژده دن خارجه جیقمامشدر.

حقیقت حال بوندن عبارت اولدیفنه کوره لیه رالرک متادیا محافظه کارلری اتهام ایتلرینک سبب حقیقیسی نه در؟ بویک بسیطدر. زده (لیه رال) کنجلرک، مملکتی غربیللاشدیرمق ادعاسنده بولونالرک، غربک حقیقی مزایایسنی، یعنی تکاملات و ترقیات مادیه و علمییه سنی اخذ و اقتباس ایله مملکتکده تعمیم و تطبیق ایتک اقتدارلری یوقدر. (لیه رال) زمره سی آز جوق متشکل و مجتمع بر قوت حالنده اولرق لاقل سکز اون سنه دن بری موجوددر. حق بو زمره نك کون یکدیکه تشکیلات و قوتنکده آرتقمده اولدینی قابل انکار دکدر.

اوله اولدینی حالده لیه رالر بو سکز اون سنه ظرفنده غربک، دیدیکمز کی، اک شایان تقلید و اقتباس اولان ترقیات مادییه سنندن بر ذره بیله آلوبده مملکتکده ادخال ایدمه مشلردر. غریبی بکر اک جوق مکتب احتیاجندن، عرفانک تمیمی لزومندن بحث ایدرلر. حالبوکه اورته ده هنوز یاه یلدکلری بر تک مکتب یوقدر، کندی نقطه نظرلرینی شرح و ایضاح ایچون اورته یه بر تک کتاب بیله جیقارمه مشلردر. نه بر کیلو مترو شندوفر یاشلردر، نه بر لیان انشا استدییه مشلردر، نه امور اداره ده غرب دولتلرنده کوریلن انتظام و انضباطی تأسیس ایدم یلدکلردر، نه ده شخصاً کندیلرینی دوزلنوب مثلاً بر اورویایی کی مطرد و دوامی صورتده جالیشمق یولنی طوتشلردر. بالعکس بوزمره ده ملتک هیئت عمومی سی کی عقلاً، فکرآ، جسمآ، کیفیاتاً بریشاندر. شایر مشدر، اورته یه اک اوقاق مثبت برایش جیقارمقدن و بناء علیه حقیقه غربیللاشمق قدرت و نیتنده اولدینی اثباتدن تمامیه عاجزدر.

بوتون (لیه رال) و (لایق) زمره نك شیمدی یه قدر یابدینی یا مجلس کرسیسنندن بنهایه سوزلر سویله مکدن و یاخود غزته لرنده سستونلر طوتلیسی خود فروشانه و خود بسندانه نشر یاند بولونمقدن عبارتدر. ترقیات اجتماعی نامنه یابدقلری ده، غالباً خانلریمزک یچه لرینی قالدیرمق، کندیلرینی قوللرینه طاقوب سینه مایه لوتورمک و یاخود طوقاتلیان غازیونسنه فرنکرک ایچنه صالیوروب دانس ایتک کی شیلره انحصار ایتشدر. بو صورتله حاصل اولان نتیجه، اخلاقاً، زناهت، سجه، دنیانک اک یوکک قادینی اولان، حسیات نسوانیه نك علوبتی، انزایای بیتیه نك قیمتی ایله بر نظیری دها بولونمیان تورک و مسلمان خانمی تردی اخلاقه سوق ایتکدن باشقه بر شی دکدر.

لیه رالرده غربیللاشمق نامنه یابدقلری معرفتک بوندن عبارت اولدینی و میدانه مثبت اثر جیقارمقدن تماماً عاجز بولوندقلرینی دانما یلیورلر، ذاتاً بونی یلدکلری و فقط محجزلرینی اعترافه دیلری و ارمادینی ایچوندر، که بوتون قباحتی محافظه کارلره بولیورلر، ایشی کورولتویه. کتیریورلر و یالکز «عنقه پرورلرک ممانتی اولمسه بو مملکتی ترقیاتک اقضای مراتبه جیقاریردق» ادعای بی معناسی تکرار لامقله اکتفا ایدیورلر.

بویله قوردی کورولتو و یایغره لرله طبیعی هیچ برشی اثبات ایدیه مزو مملکتکده ذره قدر قائده تأمین اولونه ماز. (لیه رال) زمره سی بی سود مناقشات ایله اورته لنی ولویه ویرم جکته. اگر مقتدرسه - میدانه بر ایکی اثر جک قویمق صورتیه در، که آنجق دعواسنک اصابتی اثبات ایدم ییلیر.